

Ваніні, Джуліо Чезаре

Ваніні, Джуліо Чезаре (італ. *Vanini, Giulio Cesare*; чернече ім'я — фра Габріеле; псевдонім — Лючіліо; 1585 м. Тауризано, тепер регіон Апулія, Італія — 09.02.1619, м. Тулуза, Італія) — філософ-пантеїст, вільнодумець, натураліст, літератор.

Ваніні, Джуліо Чезаре
(Vanini, Giulio Cesare)

Псевдоніми	Лючіліо
Народження	1585
Місце народження	Тауризано
Смерть	09.02.1619
Місце смерті	Тулуза
Напрями діяльності	філософія, література

Зміст

- 1 Життєпис
- 2 Погляди і переконання
- 3 Визнання
- 4 Праці
- 5 Література
- 6 Автор ВУЕ
- 7 Важливо!

Життєпис

Вивчав право у Неапольському університеті, філософію й теологію — в університетах міст Падуї та Рима. Зазнав впливу поглядів Дж. Бруно, М. Коперника, П. Помпонацці, Б. Телезіо, Дж. Кардано.

Зацікавився природничими знаннями.

Між 1603 і 1606 прийняв чернечий сан у м. Падуї, вступив до ордену кармелітів. 1612 за свої погляди був видалений із монастиря, звинувачений у єресі, вимушений переховуватися від інквізиції. Втік до Англії, де публічно відмовився від католицизму і прийняв англіканство. 1614 на короткий час був ув'язнений. Поневірявся країнами Європи (тепер Нідерланди, Швейцарія, Франція, Німеччина, Бельгія), заробляв на життя уроками, виступав з лекціями.

Повернувся до Італії, короткий час викладав філософію у м. Генуї. Був схоплений і доправлений у Францію. Намагався зняти з себе підозри публікацією книги «Амфітеатр вічного провидіння» («Amphitheatrum aeternae providentiae divino-magicum, christiano-physicum, nec non astrologo-catholicum adversus veteres philosophos...»; 1615), начебто спрямованої проти атеїстів. Його друга і остання книга «Про чудесні таємниці природи» («De admirandis Naturae Reginae Deaeque mortalium arcanis libri quatuor»; 1616) спершу отримала схвалення від Сорбонни, але невдовзі була засуджена до публічного знищення.

1617 втік із м. Парижа до м. Тулузи. У листопаді 1618 знову заарештований і після тривалого суду засуджений за «атеїзм, богохульство, нечестя та інші злочини» до смертної кари. За вироком, зазнав публічних тортур і страти, тіло спалено.

Погляди і переконання

Критично ставився до схоластики. У працях під виглядом критики дотепно викладав погляди античних вільнодумців; розвивав ідеї, суголосні ученню Дж. Бруно. Залишив визначення Бога, близькі до пантеїстичних. Докази буття Бога, наведені в «Амфітеатрі...», є радше софізмами з вільнодумчим підтекстом, аніж богословськими розмірковуваннями.

Прихильник геліоцентричного вчення Коперника. У діалогах, що складають зміст книги «Про чудесні таємниці природи...», висловлював захоплення Всесвітом і популяризував натуралістичні знання з космології, фізики, географії, метеорології, гідрографії, зоології, медицини тощо. Вказував на схожість людини і мавпи, висловив ідею трансформації видів, через що Ваніні часом називають попередником Ч. Дарвіна.

Із певними застереженнями висловлювався про безсмертя душі, тяжів до його заперечення: якби душа була вічною, то, за його словами, «Бог не забарився б повернути хоча б одну з них для того, щоб спростувати атеїзм». Відтак людині немає сенсу сподіватися на потойбіччя.

Пропагував антиклерикальні погляди. Вбачав у релігії різновид політичної змови світської аристократії та духовенства.

Ймовірно, відрізнявся красномовством і гострим розумом, дійшли свідчення про успіх його публічних виступів.

Визнання

Ваніні відносять до когорти мислителів, котрі заклали основи новочасної філософії; його погляди були розвинуті у ранньому Просвітництві (П. Бейль, Вольтер та ін.).

Рельєф Ваніні, викарбуваний Е. Феррарі (1845–1929), розміщений біля пам'ятника Дж. Бруно на площі Кампо-деї-Фйорі в м. Римі.

Праці

- *Amphitheatrum aeternae providentiae divino-magicum, christiano-physicum, nec non astrologo-catholicum adversus veteres philosophos, Atheos, Epicureos, Peripateticos et Stoicos*. Lugduni : Widow of Antoine de Harsy, 1615. 336 p.
- *De admirandis Naturae Reginae Deaeque mortalium arcanis libri quatuor*. Lutetiae : Apud Adrianum Perier, 1616. 495 p.
- Р о с п е р е к л. — Амфітеатр вечного провидения. Москва : Эдитус, 2019. 230 с.

Література

1. Колчинский И. Г., Корсунь А. А., Родригес М. Г. Астрономы: Биографический справочник. 2-е изд., перераб. и доп. Киев : Наукова думка, 1986. 512 с.
2. De Paola F. Giulio Cesare Vanini da Taurisano filosofo europeo. Fasano : Schena, 1998. 480 p.

3. Foucault D. Un philosophe libertin dans l'Europe baroque: Giulio Cesare Vanini (1585–1619). Paris : Champion, 2003. 784 p.
4. Raimondi F. P. Giulio Cesare Vanini nell'Europa del Seicento. Ariccia : Aracne, dicembre 2014. 936 p.

Автор ВУЕ

- В. Е. Туренко
- Редакція ВУЕ

Статус гасла: Оприлюднено

Оприлюднено: 23.02.2022